

Sermones con
uiales Cōradi peu
tingeri: de mirandis
Germanie antiqui-
tatibus.

Germaniae Antiquitates.

*B! Handexemplar
Boetius!*

Vdalricus Zasius legum Doctor Fryburgen.
THOME VOLPHIO iuniori iuris pontifi-
cij: litterarumq; humanarū: & integritatis ad-
sertori celeberrimo/ Foelicitatem.

Vos Sermones cōiuales Clarissime Thoma
ingenio: & vigilijs oīm nostra aetate absolutis-
simi viri Cōradi Peutingeri elucubratos: mihi
ostendisti: dici non potest quantum mihi pla-
cuerint. Est em̄ in eis non solum eruditio rerū
Germanicarum remotior/ vtpote quibus & rara & in hūc
diem incognita prodierint: sed etiā copiosa summoq; ar-
tificio elaborata traditio: Quantum (dij boni) Germaniæ
non quora portio doctissimo huic viro debeat: quæ (men-
soribus ante hac/ nescio quem falsum modū dicentibus)
frustrata amplissimis & finibus & territorijs fuit: Nunc
Conrado iudice peritissimo in representi & velut manu
conserta agitatam litem dirimente sit restituta. Error vul-
garius/ Tribotes/ Nemetes/ Vangiones/ Vbios/ & bonā
Cisrhenanorum partem Galliæ tribuit: At Conradus (Id
quod ante eum Iacobus Vuymphelingus cōmunis ami-
cus noster: vir doctrina moribus aetate integritate virtute
venerabilis & cōspiciuus/ nō mediocriter attigit) suo quos-
q; loco suæ conditioni/ suæ origini ita reposuit: vt Germa-
nia nostra (q; a quadringentis annis/ & eo amplius nō po-
tuit) in corpus solidum coiuisse iure optimo gloriatur.
Mira est huius viri exquisitio/ ingenij promptitudo incō-
parabilis/ memoria tenacissima: qui infinitis prope nego-
cijs tum regiæ maiestatis aput quam potiores partes agit
Tum etiā suæ vrbis Augulten. q; ab eius auspicijs nō mo-
dice pendet. Tum deniq; amicorū suorum quibus omnia
se debere putat impeditus: tam variā tam a cōmuni cog-
nitione recedentia/ & quæ annixissimos labores/ cōtinen-
tissima studia/ multijugam lectionē requirant: colligere

a ij

Sermones
gratuales

Iacobus
Vuymphelingus

potuerit. Quis itaq; nostræ ætati non gratulabitur? Quis Sueuorū indy tam nationē? Quis Augustinē, præcipue / non maximifecerit? qui eo decorantur viro; quem vnum vetustati obijcere quæuerissime valeamus. Taceo hic ex industria suam incredibilem humanitatē qua & vocare vltro ipse / nedum desiderātes recipere in suam amicitiam consuevit. Mitto suam affabilem comitatem / munificentissimam liberalitatē qua ædes suæ non quidem affectata elegantia conspicuæ; Sed Heroica dignitate venerabiles litteras omnibus velut quondā Cymonis possessiones peregrinis patefcunt / prætereo alias suas virtutes plurimas: quæ vel singulæ singulos claros efficerent; in Conrado coagminatim splendentes Eas inquā tametsi proprio experimento didici vidi noui / mitto tñ: qñ epistolaris breuitas tam diffusa non patitur: & satius est de magnis viris silere quā modica dicere. Tu igitur mi Thoma nihil potuisti facere: vel consultius / vel q; virum bonū plus deceret quā eam desumere operam / qua Sermones tanti viri typis faceres informari: Rem germanā (quam antehac in Vuymphelingi nostri operibus & defendisti aniose: nedū luce adius uisti) Istiusmodi cōtūalibus publicandis ita demerebere vt cum ipsa omnē suum splendore / dominatū / fines agros Conra. nostro maxime nec minus Vuymph. debeat: tibi proximas beneficij partes sit concessura Adde litteratorū omnium vicem / quibus hoc labore mirifice commodabis. Facis quidem pro ingentibus animi tui dotibus quas & si seminarijs quibusdā ingenitas: exercitio tñ i optimis disciplinis iam ab adulescēte esudato mirifice illustrasti. Tu & Italiam vniuersam peragrasti: & præceptoribus i toto orbe illuminatissimis Bartolomeo Socino Vincētio Paleoto iurium professoribus. Præterea Philippo Beroaldo eiusdem Vincēcij genero: Antonio Codro reipu. litterariæ Principibus / operā impendisti: præclaris consociatus maximiq; noīs discipulis Ioanne Baptista pio / Philippo

Beroaldo iuniore: Henrico Casado lusitano: Mutiano russo Germanorū doctissimo / & qui alter Varro in omnigena sit doctrina perspectissimus. Ad hoc etiam Theoderico Gresmundo: Ioanne Esticampiano academiæ Moguntinæ illustratoribus primarijs: Tu cum iuuenis studiū causa Romæ ageres periculo te vitæ subiecisti / vt abstrusa ignotaq; romanæ vetustatis monimēta: quæ propediē proditura speramus: eruens posteritati consuleres. Quomius mirum fecerim / si omnē tuam operam omnes vigilas omnem laborem in eo absumas: quo & multis proffis & litteratos præcipue adiuues: homo em̄ ad optima quæque natus / quid nisi benefacias? Duo sunt præcipua quibus velut alis in veram gloriam mortales subuehuntur. litteratura & liberalitas: Quæ vtracq; ita in te admiramur vt periculum sit: vtro excellas. Illa quippe ingenij tui opulentissima foetura: castissimacq; eruditioe elucescit. Hec vero vsq; adeo et sæpe cōprobata est / & quotidie cōprobat vt Frāsciscus Picus Comes Mirandulanus omnium doctrinarū lumen / nuper cū Conra. Peutingero illo nostro Colāurioq; viris splendidissimis tuo exceptus hospitio Symposium sapientum / domū tuam / tecq; Philosophorū esse hospitem prædicauerit. Probat id nō domesticorū modo sed externorū cōcursus Baptista mantuanus nulli ex maioribus posterior / suis te operibus celebrat. Wymphelinus tibi est cōiunctissimus Gallinarius Aucuparius. Philesius litterarum humanarum sacramentarij adsertores: te vt patrōnum obseruant. Quid dicam quantū in te momenti collocet Mutianus Ruffus nostræ ætatis Cicero? Quid Maternū Pistoriē hominem ex asse formatum? Quid Petrum Eberbachium Erdfordiē adulescentem / supra quam sua ætas ferat eruditum / qui accepta a parentibus optione cui potissimum pestis tempore cohabitaret: te iamtum ignotum elegit: De me vero quantulas inter eruditos partes habeā (neq; enim in tuo sum albo) qd

loquar: qui tot a te sum officijs affectus: vt omnia tibi me
debere putem. Que cum ita sint non possum non iure op
tumo detestari/et velut luem quandam abominari senecti
ones quosdam/extrema iam etate confectos/quos nutu
significo/qui cum tibi et sint gentiles quoque/ne dum cog
nomines:prouentibusque opulentissimis prouisi utpote nu
merosis prebendis canonicatibus sacerdotijs (que benefi
cia vulgus vocat) confarcinati/te tamen virum optimum
iustum humanum/et doctissimum/odisse: rebus tuis insi
diari non cessent. Habet hoc auaricie sordes/ vt nummos
tanquam idola colat: in eosque solos/spem vitam/quin et huius
mana diuinaque omnia ponat. virtutem oderit/bonos las
cessat/persequatur pios/et precipue consanguineos cuius
scerare velit. Sed exitus acta probabit. Illos perniciem te ma
net ampla salus. Hec tamen aliquando pluribus. Tu sicut
cepisti perge. Coniunctalesque illos sermones a viris peritissi
simis adprobatos/et proinde pro Platonis sententiam. luce dis
tignissimos fac formis exprimas. Sicut enim auctorem scri
bentem/immortalis laus: ita te publicantem magnifica
gratulatio comitabitur. Vale.

Eiusdem Vdalrici Zasij ad
auctorem pro liberata Germa:

Rhenus vtrumque latus germana gente vetusta
Cinxit: & armigeris se extulit usque viris
Perfidus abstulerat fines tibi rhene relessos
Hostis: fraudosa et corripit arua manu
Germanam solus Conradus restituit rem
Hostibus oppressis iusta trophea locans.

Petrus Episcopus Tergestinus Reueren
do patri domino Matheo Lang Praeposito
sito Augustensi Caesarea Maiestatis Co
siliario, S. P. D.

Egi nudijs tertius libellum tibi dicatum/ quo
Conradus Peutinger Conterraneus tuus mul
tiplicis eruditionis vir/ Genialis conuiuij ves
tri sermones varios luculentissime comple
xus est. Vbi et si plerumque alia obscura prius: et
recodita in lucem edidit/ quae paucis admodum nostris
poris hominibus cognita fuerant. In eo tamen imprimis
apud te immortalem gratiam consequi merito debet/ quod
dum communis Symposij fabulationes/ scriptis referre
studet/ non modo te/ ac munificentissimam hospitalitas
tem tuam/ posteritatis memoriae commendauit. Sed quod
debet esse digno viro iocundius/ Patriae ac natini soli gen
tisque vestrae nobilissimae abscessam a desertoribus propriae
vestis laciniam/ acerrimus assertor occurrens ita vendica
uit/ vt nemo posthac detrahare quidpiam possit/ quin o
culis quod primum omnium manifeste furtum appareat. Pro
quo quidem beneficio nequaquam mihi dubium est: quin his
laboribus suis Conradus Peutinger/ Si minus apud pres
entes (qui plerumque vicio malignitatis humanae viuuntis
um scripta: et si lectio placeat: fastidio tamen quodam praes
tereunt) apud posteros non parvam laudem & gloriam
sit adepturus. Non accedo operis huius adulator apud te
qui ingeniorum nostri temporis es solertissimus censor: per
pendes ipse inter legendum: quo studio: qua industria/
quot citatis: et nostri: et prisca temporis autoribus: quot in
quilsis Marmoribus et veterum Nomismatis: Germaniae
partem non ignobilem citra Rhenum: quam sibi Galli
quidam seu potius germaniae desertores adsciscere ausi
sunt/ imperio & nomini nostro restituerit. Dignus profecto

cui non minus germania tota debeat occupata Regionis
 Assertori; quibus obnoxia est. qui fines suos ultra praefixos
 a natura terminos in Gallias antiquitus protulere. Vides
 hic igitur dignatio tua ex scriptis Conradi nostri: quibus
 indubitatis argumentis occurrere possis ijs qui aliquan-
 do Argentoracum/ Nemetes/ Vangiones/ Moguntia-
 cum/ Agrippinenses & pleraque loca alia citra Rhenum
 Germanos: Galliae inscribere populos sunt ausi. Nihil
 enim omisit/ quod ad rem attinet: quod summo labore/
 summa diligentia/ & fide non adduxerit/ in paruo hoc li-
 bello suo. Neque id profecto mirari satis possum. quo-
 modo vir arduis ac continuis Reipublicae suae negotijs
 occupatus/ bonarum litterarum studijs tantum opere impen-
 dere/ tot autorum volumina evolvere potuerit/ quae si re-
 cte quanti momenti sint tecum aestimes. singula sibi totum
 requirere hominem reputabis. Est tamen ita celeris/ ita
 presentis ingenij noster Peutinger/ ut in maximis etiam
 Reipublicae occupationibus/ veterum semper scriptorum
 quidpiam legat/ & ne in aliquo desit patriae commodis: dum
 sibi ex agendis negotijs ocium suppetit/ in mortalibus scri-
 ptis suis/ patriae decus tutatur/ & excolit. Hanc breuem epi-
 stolam reuerende praeposite/ eo tibi iocundiorum futura
 certo scio/ quod & libenter audis amicissimi hominis prae-
 conium; Et is es qui inter caeteros excellentis ingenij viros:
 virtutem colis/ magnificas amplecteris. & quibus sacratis-
 simi Caesaris Maximiliani maximo negotiorum pondere
 deprimeris/ ut vix et laboribus respirare liceat: nihil tamen
 tibi dulcius est/ nihil suavius/ quam cum viris doctis versari
 & litterarum amatoribus oblectari plurimum. Inter quos
 (mihi aliorum pace dixisse liceat) primam arcem posside-
 re videris. Vale nostri memor ex Oeniponte. xv. kal. Ia-
 nuarii. M.D.III.

REVERENDO IN CHRISTO PATRI
 domino Matheo Lang Ecclesiae Gurcensis admi-
 nistratori/ Augustensis Praeposito: sacrae Caesa-
 reae maiestatis Consiliario/ domino suo in pri-
 mis obseruando. Conradus Peutinger iuris
 vtriusque Doctor. S.P.D.

Rbs Augusta Vindelicornum
 (vnde nobis origo est) gau-
 det plurimum/ et hac prae-
 pua voluptate afficitur. sibi
 te eum ex Patricia gente ci-
 uem natum/ atque datum esse
 qui naturae bonis omnibus re-
 fertissimus: continuusque /
 apud Imp. Caes. Maximilia-
 num Augustum. Patrem pa-
 triae degeres/ & vniuersitati tui natui soli/ & ecclesiasticae
 et saeculari praeesse: obtines quidem post reuerendissimum
 Episcopum dignitatis gradum primum; primus item pa-
 triae Patronus: vtriusque honor atque decus quibus potissi-
 mum accedit/ singularis illa tua bonarum litterarum eru-
 ditio; atque humanitas/ hijs enim circa te fortuna mutauit ni-
 hil; nec (ut plerique solent) quicquam superbe/ tumide vel
 nihil denique cupide vel libidine agis/ sed omnes ad te
 ingredientijs beneuolentissime excipis: comitaris: prope
 eos subsistis: omnibus & occurris: heremus lateri tuo: qui
 quae accedimus/ quod & si emines: ambulas tamen inter nos
 quasi pares tibi essemus. de insignijs militaribus ordines
 quae equestri: tibi partis omnes gratulantur. dum pridie idus
 Septembris noster inuictus Caesar Bohemorum IIII Mil.
 in campis Noricis non longe a Ratispona Danubiana sua
 & Imperij Ro. libera ciuitate primus ante suos hasta con-

gressus: fudit: profligauit: occidit: & plerisque captiuis vi
tam elargitus: sarcinisq; armis & vniuersis eorum impe-
dimentis in prædam concessis: cum exercitu/ouans atq;
triumphans. Ratisponam est reuersus. vbi tu etiam vna/
tuis stipatus iustum sacri Imperij bellum fouēs/ armatus
insidens equo: quid Marte fremente: valida manus possit
conflitu facile expertus es. admirandum & illud profes-
cto: quod inuictus Cæsar tam incunctanter celeritateq; ni-
mia apud Rhenum sita oppida arces gentes & prouinci-
as subiugauerit. Danubium deinde petens Bohemica vi-
ctoria potius/ ad fines alpium tandem Rhoeticarum op-
pidum kuessel. ium. minutissimum/ super Aenum flus
mē ab accolis Inum appellatum in Baioarico Ducatu nō
longe ab illustribus Comitatus Tirolensis sinibus situm/ p
dies continuos decem: quibus id/ & arcem eius/ obsidio-
ne cinxerat/ tormentis minacissimis (quas a sono Bom-
bardas nuncupant) adeo cōquassauit/ ut muris solo equa-
tis/ facilem sibi ingressum aperuit/ oppidoq; v. idus oc-
tobris in deditionem coacto: ad. xvij. kal's nouembris ip-
sam deinceps arcem quasi in oppugnabilem muris laceratis
atq; fractis coepit. Deo itaq; maximo optimo adiutore/
Maiestatem eius in dies maiora aggressuram speramus.
Sed vt tandem ad te redeam/ qui virtutibus tuis perpollē-
tibus/ eam tibi famam conquisiisti/ ut omnes in amore
tuo/ quotidie deuincas/ & ne splendori (qui tibi acumus
latissime accedit (quicquam deesset/ ad septimū idus octo-
bris Ioannem Caprum diuinarum humanarumq; rerum
interpretem doctissimum. Nobiles & venerandos eccle-
siae tuae canonicos Bernhardum Vualchirchium & Ihe-
ronimum Lochner: simul quoq; Sebastianū Illung eque-
patricia domo Augustensi natū: iureconsultos disertissi-
mos Ioannē lung Seniorē & Ioannē Othonē/ artis medi-
ca/ & sideralis scientiae expertissimos pfectores. & etiam
me/ prandio tuo presentes esse voluisti/ ad conuiuiū inui-

tati conuenimus/ recte scilicet instructum/ atq; lautissimū
& accumbentibus nobis/ seueritate omni postposita. de
varijs & admirabilibus ipsius naturae: & alijs rebus/ inter
nos iucundissimus: plenusq; voluptatis: & ut Seneca ad
Lucillum scribit. Nullam rem vsq; ad exitum adducens
sed altunde alio transfiliens. Sermo habebatur.

Ossa diui Dionysij non in Gallia/ sed Ra-
tisponam translata/ ibiq; ad sanctum Em-
meranum condita esse.

O Mine optimo euenit: ut de diuo Dionisio Athenien-
sum Episcopo diceremus (eo em die festū eius ages-
batur) qui vna cū Apollophane Sophista in Aegypto He-
liopoli: quando Christus ihesus passus est/ solem vidit p-
ter naturam obscuratum: & tetram noctem subito terris
obductam/ cognouitq; mox verum omnium deum/ eo-
dem Sophista respondente (ut ipse ad Policarpum scribit)
rerum has diuinarum vicissitudines esse: tunc Caper nos
bis referebat: Gallos hunc ut eorum Apostolum venera-
ri/ et credere ossa eius/ ad. ij. lapidem a Parisiensium vrbe
ad ædem sacram sepulta esse/ contra tu mira suauitate re-
censebas: te atq; R. D. Episcopū & Comitem Tergestinū
Petrum Bonomum bonarum litterarum studiosissimū/
compertum habuisse: ossa hæc ex Gallia Ratisponam ad
sanctum Emmeranum translata: ego ut ea comprobare
exemplar litterarum Apostolicarū: mihi a monasticis eius-
dem Monasterij datum. Capro postea perlegendum mi-
si: in eo enim Leo. ix. Ponti. Max. Bruno antea vocatus
Tullensium episcopus pcurantibus Galloz Legatis Im-
peratore Cæsare Heinrico. ij. Augusto presente (cum bea-
tum Vuoltgangum in diuos retulisset) declarat diuinum
Dionysium Ariopagita Ratisponæ quiescere: & hec acta
esse. Anno Christianæ salutis. M. ljj. Anno pontificatus
sui. iij. Indictione. v. Nonas Octobris.

b ij

Dionysius

1052.
Jul. 5. Nov.

Dionysius

Waldemar
claus,
Jung.

**De coniugio Pauli Apostoli ex Igna-
tio Anthiochiæ Episcopo.**

Sermo noster sequens erat de coniugio/ domesticæ
ritæ/atq; pugna; multæ tunc Apostolorum principis
sententiæ afferebant/ tum caperem nobis omnibus peni-
tus incognitam apperuit. Ignatium Martyrem marci eu-
gelistæ discipulum referre/ diuum Paulum coniugatum
fuisse/ ego postea domi confidens/ epistolas eius diligen-
ter perspexi/ et in una quam ad Philadelphenses ex Troia
dedit/ ita scriptum cõperi. Non detraho aut cæteris beatis/
qui nuptiis copulati fuerunt/ quorum nunc memini/ op-
to enim deo dignus/ ad vestigia eorum in regno ipsius in-
ueniri/ sicut Abraam & Isaac & Iacob/ sicut Ioseph & Esa-
ias/ & cæteri Prophetæ/ sicut Petrus & Paulus/ & reliqui
Apostoli/ qui nuptiis fuerunt sociati/ qui non libidinis cau-
sa/ sed posteritatis subrogandæ gratia/ cõiuges habuerunt.

**De Lusitanis nautis qui in
Indiam nauigant**

Non vnus/ sed varius nobis erat sermo/ & collatione
vltiori ad ipsum etiã Oceanum/ eiusq; recessum
atq; refluxum/ & Lusitanici Regis fortunatissimi nauis-
gationem Indiam versus compertam deuenimus/ qui ex
Indis aromata/ cæterasque merces ad nos aduehit/ speras
musq; prope diem auspicio inuicti Cæsaris nostri/ & ad
sensu Lusitanici Regis/ nostros Augustenses/ nauibus pro-
prijs atq; mercibus Indiam petitu-
ros/ res profecto admi-
randa/ eundem Regem/ ea gratia diuina adfectum/ ut so-
lus illuc primus nostro sæculo ex occidentalibus penetra-
uerit/ ego que mihi facile persuaderem/ eam transfretatio-
nem/ vel etiã similem/ maioribus nostris penitus inco-
gnitam/ & priori ætati intentatam fuisse/ nisi, C. Plinij Se-

cundi verba me ambiguum parumper redderent: inquit
enim ipse libro. ij. capite. lxxix. in Sinu Arabico. C. Cæsare
Augusti filio/ res gerente/ signa nauium ex Hispaniensi-
bus naufragijs fuerunt agnita/ & Hanno Carthaginis po-
tentia florente circumuectus a gadibus ad finem Arabiæ
nauigationem eam prodidit scripto: preterea Nepos Cor-
nelius auctor est Eudoxum quendam sua ætate cum Lar-
thyrum Regem fugeret Arabico Sinu egressum. Gades
vsq; peruectum/ multoq; ante eum Coelius Antipater
vidisse se ait: qui nauigasset ex Hispania in Aethiopiam
commercij gratia. Idem Nepos de Septentrionali circuitu
tradit. Q. Metello Celeri. C. Afranij in Consulatu colle-
gæ/ sed tum Gallie Proconsuli Indos a Rege Sueuorum
dono datos/ qui ex India cõmercij causa nauigantes tem-
pestatibus essent in Germaniã obrepti. Pomponius Me-
la. libro. iij. post descriptionem Germaniæ/ non Sueuorũ
sed Bohemorum regem refert. Pliniana tamẽ lectio simi-
lior vero Hermolao Barbaro placuit & nobis placet: quæ
nauigationes/ per alium fieri cõmode non poterant nisi p-
eum oceanum: quẽ Lusitani nautæ hodie transfretant.
Idem Mela. vnde in eas terras deuenissent/ requirendo co-
gnosce. vi. tempestatum ex indicis æquoribus abreptos
euentusque: quæ intererant. tandem in Germaniæ littora
exiisse. Pius secundus Ponti. Max. in sua Asia præmissis
subiungens ait. Nos apud Othionem legimus/ sub Impe-
ratoribus Theutonicis indicam nauim & negociatores
Indos in Germanico littore fuisse deprehensos/ quos ven-
tis agitados ingratis/ ab orientali plaga venisse constabat.
Verum propter nitorem ferculorum varium/ non dico
triuialem/ abundantesque vinorum propinationes/ ser-
monibus proximis non contenti. Sed tua conuiuiali cõ-
mitate acrius admoniti/ ad alia prouocati sumus fabulan-
dum.

Quod cisrhenanæ ciuitates ab Agrippina ad Argentinam & alia a Ca. Ca. Iulij Dictatoris & superiori tempore non Gallis / sed vel Germanis: vel Ro. Imp. Caesaribus Aug. vel Regibus semp paruerint.

Et quia Rhenus fluuius Oceano ipso miscetur: pro Germaniæ nostræ laude Ammianū Marcellinum referre dixi / ambas Germanias primam & secundam / eas ita appellat: inter Belgas & Rhenum sitas esse: tunc Sebastianus noster Iacobi wimphelingi germaniæ illustratoris memor factus est: is em̄ contra Germanos quosdam Patriæ desertores / pugna subiit: et vna cum suis peritissimis cōmilitonibus Thoma Vuolphio iuniore & alijs vicit. Tu vero pro solita tua mansuetudine / iniunxisti mihi: ut si que huic rei conducibilia scirem / adnotarem: tibi que transmitterem / quibus facilius non solum hijs desertoribus: sed etiam Gallis (si qui essent) Germanias hasce afferantibus / obuiam ire possemus. Sed quia eruditione tua & rerum experimentis excellis: quinimo apud inuictum Caesarem nostrum / affluentibus quotidie ex omnibus nationibus disertissimis viris / singula comprehendis / prout tenes vberrime: non video quomodo / ex vacuo / in plenum calicem aqua influere debeat. verum tibi nihil denegandum / immo verius Patrono atq; ductori optimo esse obtemperandū censeo: prestareq; obsequium debebo: facio quantū possum. Mola em̄ falsa litant qui thura nō habent.

Caesar Dictator commentarij libro. ij. de bello Gallico refert Remos Belgas vicinos Germanis Cisrhenanis per primos ciuitatis sibi rentūctasse / cum Belgæ cōtra P. R. coniurassent: ceteros omnes in armis esse. Germanos qui cisrhenum incolunt se cum his coniunxisse. Belgas item plerosque a Germanis ortos / Rhenum antiquitus

Cumtur Jax apud me

traductos / propter loci fertilitatem ibi consedisse: Gallosque / qui ea loca incolerent expulisse. Quod M. Antonius Sabellicus libro. v. Enneadis. vi. apertius (vt mihi videtur) declarat. Inquit enim: Ex his cognitum est a Germanis Belgas ortos / qui soli feracitate allecti: alij alio tempore Rhenum transgressi: eam terram que Belgica diceretur occupassent. Idem etiam Caesar eodem libro. Condrusos Eburones Cereleos & alios vno nomine Germanos appellat: præterea Rhenum non ex omni loco Gallos a Germanis / verum (si Claudio Ptolomeo credimus) Germaniam magnam a superiori & inferiori a prima & secunda se parat: superi & inferi Germani Belgas a Rheno diuidunt. Idem Regionem circa Rhenum a Mari vsque ad Obrinam fluuium / in descriptione sua Germaniam inferiorem appellat: & ab occidentali parte locat: post alios Agrippinenses / Bonnam / Moguntiacum: & supra versus meridiem Germaniam superiorem: vbi Vangiones: Nemetes: Tribochi Argentini & alij. Caius etiam Plinius secundus qui bellorum Germaniæ. xx. libros: quibus omnia quæ cum Germanis Romani gesserunt conlegit / inchoauitq; cum in Germania militaret (vt. C. Cæcilius Plinius de Aduunculo illo suo ad Marcum scribit) libro. iij. capite. xviij. naturalis historie: ita ait. Rhenum autem accolentes Germaniæ gentium in eadem prouincia: Nemetes Tribochi Vangiones: Cubi: Colonia Agrippinensis: Guberni: Butani: & quos in insulis diximus Rheni. hi sunt Batavi: Canefates: Frisij: Chauci: Frisiaboni: Sturi: Morfati. hæc eodem libro capite. xliij. et. xv. Enumerat etiam Germanorum genera quinq; Burgundiones: Varinns: Charinos: Guttones: Vindelicorum partem. Germaniæ vnum genus asserit: proximos Rheno Isteuones appellat: quorum pars Cimbri mediterranei / Hermiones quorum Sueui / Hermunduri: Chatti: Cherusci. Caesar ergo & Plinius & Ptolomeus Cisrhenanos nō Gallos non Belgas: sed Ger

b iij

Voce alba

Ammianus

manos Rheno proximos dicunt;

Et quia Rheno proximos Plinius Isteuones appellat: non incongruum erit de Isteuonibus/ alijs plerisque Germanorum nominibus lacius euagari. Cornelius Tacitus de situ Germaniæ ita inquit. Celebrant carminibus antiquis/ quod vnum apud illos memoria & animalium genus sit Tuysconem Deum: terra editum/ & filium Mannum originem gentis: conditoresque/ Manno tris filios assignat/ e quorum nominibus proximi oceano Ingeuones/ Medij Hermiones/ ceteri Isteuones vocentur/ quidam autem licentia vetustatis/ pluris Deo ortos/ pluresque gentis appellationes: Marfos/ Gambriuios/ Sueuos/ Vandalos affirmant. verum Berofus (ut Iosephus Mathathiæ filius contra Appionem gramaticum refert) genere Chaldeus fuit. notus autem eis qui doctrinæ eruditionique congaudent. quoniam de Astronomia de Chaldeorum philosophia: ipse græcas conscriptiones exposuit: antiquissimus secutus historias de facto diluuij: & hominum in ea corruptione/ sicut mos est conscripsit. Is libro primo historie suæ/ ita ait. Ante diluuium vnus inter gygantes erat/ qui Deorum veneratior & prudentior cunctis in Syria Noa nomine cum tribus filijs Samo/ Iapeto/ Chem: & vxoribus Titea magna Pandora/ Noela & Noegla/ & cū omne genus aquis suffocatum esset: ipse cum familia sua quæ nauis erepta est/ in Gordiei montis vertice quieuit. Idem quoque secundo libro. Siccato ab aquis orbe non fuisse nisi dictos octo homines in Armenia Saga: & ab his omne genus hominum in terris seminatum: atque ob id Scythas recte dicere & appellare Noam omnium Deorum patrem maiorum & minorum/ & gentis humanæ auctorem/ & chaos & semen mundi/ Tyteam vero Aretiam/ id est terram in quam semē & chaos posuit/ & ex qua tanquam ex terra cuncti prodierunt. Ipseque Noa ut idem li-

bro. iij. refert. Ianus ob vitis inuentæ beneficium: quod Arameis sonat/ quod vinifer siue vitifer/ item Coelum & Ogyges cognominatus est. genuitque post diluuium filios plures. Per quos Tuysconem Germanorum & Sarmatarum patrem: & cum partitus esset terram omnem/ eundem in Europa Sarmatiæ præfecit: ut libro. iij. docet. Ipsius quoque termini erant Tanais atque Rhenus. Tuysconi etiam iuncti sunt filij Histri/ & Moesæ cum fratribus suis/ ab Adula monte Mæsembriam vsque Ponticam. Adulam autem a filio Histri sic cognominatum/ Moses Aduram vocat: Tuyscon autem Beroso docente/ apud Sarmatas: populos multos fecit. Moesa cum filijs Histri Priscos Moësi os ab Adula ad Mæsembriam protendit. Idem Tuyscon gygas anno Nini. iij. apud rhenum Sarmatas leges docuit. genuitque Mannum/ qui Semiramidis anno. vi. regnauit apud Rhenum/ non ergo improbamus a Tuyscone Tutschen nuncupatos/ Manno autem successit/ Ingeuon filius: vnde predicti Ingeuones. alterum a Plinio Germanorum genus/ continens Cimbros Theutonesque/ quos Ingeuones Annii super Berosum ex Talmutilis ædiculum incertum interpretatur/ quasi ex genitore Scythico more edocti/ ædes vagas habitauerint. Cornelius Tacitus ait. Nullas Germanorum populis vrbes habitari satis notum est/ nec pati quidem inter se iunctas sedes colunt discreti/ atque diuersi/ vt fons: ut capus: ut nemus placuit: vicos locant non in nostrum morem connexis et coherentibus ædificijs suam quisque domum spacio circundat/ siue aduersus casus ignis siue inscicia ædificandi/ Ingeuoni apud Tuyscones ut idem Berofus refert successit. Isteuon/ a quo Isteuones. Isteuone defuncto filius eius Hermion subrogatur. Vñ Hermiones: de quibus dictum est superius: post Hermionē/ Marfo filio eius relicto: Tuysconum regnum delegatur/ a verbo Arameo Marefus quod principem siue ducem consiliorum: ut diuo Iheros-

Tuyscon

Adula. mon

Ingeuon

Ista Von

Ista Von

Mæsembria

Sueuorum
nimo placet: significat Marfus vocatus/ vnde Marfi populi/ de quibus Strabo Capadoces siue Gnosius Amasis libro. vii. sic inquit/ quedam vero in profundam regionem transmigrans peruenit/ ut Marfi/ postea Tuysconibus praefuit Gambriuius idest coronatus a quo Gambriuij: genuit que filium Sueuum/ cuius regni tempore Ostris & Ilis ad Germanos naue per Rhenum portati sunt/ a Sueuo appellati Sueui. Idem Tacitus libro. xix. historiae Augustae: Trahuntur in partes Sydo atq; Italicus Reges Sueuorum/ quibus vetus obsequium ergo Romanos: et gens fidei commisse patientior. Caesar quoque libro. iiii. de Gallico bello inquit. Sueuor: gens longe maxima & bellicosissima Germanorum omnium/ horum pars: eodem Tacito autore: Isidi sacrificabat/ ea causa mihi persuadeo/ nostrates Augustenses/ falso Cisa nam deam appellare: templumq; hoc quod fuisse credunt vbi nunc Augustae praetorium conspiciamus: non Cisa ut quidam dixerat: Quem male polluerat cultura nepharia dudum:

Iensenberg
espernado
Gallus monticulum hunc tibi Zisa tulit.
Sed Isidis fuisse/ collis que ibi publici carceris/ non Cisen: sed Iensenberg/ quasi Isidis montem appellant. Nec ego apud doctos legi/ nisi forte p Cisa Cererem putaueris: nos iter Adolfus ecco Frisius Augustam prius Cisoim/ a Vindae & Lici confluentia dictam credidit: nostri Cisaram a Cisa/ anteq; Vindelica diceretur fuisse cognominatam asserunt: inter scribendum haec/ aduenit Sororius meus Christoferus Vuelfer/ linguae lacialis: non ignarus: & me super illa effigie lapidea vetustissima aedibus sacris diui Valrici Augustensium Patroni affixa admonuit/ eam non esse Cisa/ ut vulgus credit: sed Medusae. Sculptos enim habet crines grossos vipereos collum eius plectentes: & in eius gemitum/ quam nobis monstrauit hoc epigramma protulit.

Exemptum media de Pallados Aegide dicas
Gorgona: quam paruo claudit in orbe lapis

Quin & monstrifici praestant miracula vultus
Vidit & innumero palpitat angue caput
Tam similis non ipsa sibi est/ se forsitan illa
Vidit: & a speculo saxea facta suo est
Hanc eandem refert. M. Ann. Lucanus. Cordubensis
Pharsaliae libro nono.
Finibus extremis Libyes: ubi feruida tellus:
Accipit oceanum demisso sole calentem
Squallebant late Phorcynidos arma Medusae
Non nemorum protecta coma: non mollia sulco.
Sed dominae vultu conspectis aspera saxis
Hoc primum natura nocens in corpore saeuas
Eduxit pestes: illis e faucibus angues.
Stridula fuderunt/ vibratis sibilis linguis.
Foemineo que more comae/ per terga soluti:
Ipsa flagellabant/ gaudentis colla Medusae:
Surgunt aduersa surrectae fronte colubrae:
Vipereum que fluit depexo crine venenum.
Item. P. Ouidius Naso Metamor. li. iiii. ubi excipit vnus.
Ex numero procerum quaerens cur vna sororum:
Gesserit alternis inmixtos crinibus angues
Hospes ait: quoniam scitaris digna relatu
Accipe quaesiti causam/ clarissima forma
Multorumque fuit spes: inuidiosa procorum
Illa: nec in tota conspectior vlla capillis/
Pars fuit/ inueni/ qui se vidisse referrent
Hanc pelagi rector templo viciasse Mineruae
Dicitur/ auersa est/ & castos agide vultus
Nata louis texit/ ne ve hoc impune fuisset
Gorgoneum crinem turpes mutauit in Hydros.
Nunc quoque/ ut attonitos formidine terreat hostes.
Pectore in aduerso quos fecit sustinet angues.
Et quia Germania viribus tunc inepta erat/ docuit Ostris
ex ordeo potum fieri/ haud multum virtute gustu que

vinū inferiorem/ ut Diodorus Siculus libro primo attesta-
tur/ & idem Tacitus ait, Potui humor ex ordeo aut frui-
mento in quandam similitudinē vini corruptus est. Do-
mitius Ulpianus iureconsultus ait/ certe Cerzūm/ vel
in quibusdam prouincijs ex tritico vel ex ordeo vel ex pa-
ne conficitur/ non continebitur. simili modo nec Camūm
nec Ceruīsia, Virgilius, iij. Georgicorum/ & pocula lacti
Fermēto atque acidis imitantur vitea forbis/ Sueuo dein
de successit Vandalus/ a quo idem Iohannes Annius cer-
tis argumentis Vindelicos esse ortos docet/ quod non sa-
tis probo/ cū Vandali & Vindelici longe differant/ Van-
dalum postea in regno Tuisconum secutus est Teutanes
qui Mercurius Germanorum traditur fuisse/ Hic sacrifici-
cos ritus indidit/ De quo Lucanus:

ita nationis nomen non gentis eualluisse paulatim: ut omnes primum a victore ob metum / mox a seipſis inuenio nomine Germani vocarentur. Ego autem id magis vetuſtum credo / Priſco enim Tarquinio Romæ: & Ambigato ſupra gallos regnante / in Italiam Gallorum tranſitum T. Liuius libro. v. primæ decadis deſcribit / & de Bellouoſo Ambigati fororis filio: cui augurio quodam Diſſoluto rem in Italiam viam dabant: ita inquit / alia ſubinde manus Germanorum Elitouiſo Duce: veſtigia priorum ſecuta: eodem ſaltu ſauente Bellouoſo cum tranſceſſiſſet alpes. vbi nunc Briſcia ac Verona ſunt / retuli etiam prius / Belgas a Germanis pleroſque ortos Rhenum antiquitus traductos: ut Cæſar Dictator ait. Habet autem ab Oriente Germania Dacos: a meridie Italiam: ab occidente Gallos: a Septentrione Sarmatiam prope oderam. Idem Strabo libro. iij. Poſt Eluetios Sequani et Mediomatrici Rhenum incolunt / in quibus Tribochi natione Germani / relicto natali ſolo Rheno que traiectione ſedes poſuerunt. Tribochos autem noſter Cæſareus Poeta Conradus Zeltſ Protucius / a tribus quercubus antiqua religione Nymphis conſecratis nuncupatos affirmat. Tribotes que vocabulo corrupto cognominatos nunc Argentinenſes: de quibus etiam poſtea Suetonius Tranquillus ſcribit: Germani ab Auguſto Cæſare viſto Albim fluuium ſubmoti ex quibus Sueui & Sicambri dedentes ſe ducti in Galliam atque in proximis Rheno agris collocati ſunt / idem Strabo libro. vij. Germaniæ portionem quandam ad Galliam traduxere Romani. Si igitur Belgæ ut plurimum a Germanis orti / Germani etiam ante Cæſaris Dictatoris tempora ciſ Rhenum habitauerunt: & inter Belgas ac Rhenum medijs ſunt. Gallos quoque expulerunt / ipſique imperauerunt / non video quomodo antiquitus: Gallis Germani paruerint. Ammianus Marcellinus. hiftoriæ Auguſtæ coſcriptor diligentiffimus. qui & ſub Imperatore Cæſare. F.

Encom 1981 June Repetition Variable very low
W. gm Feb auguste 1981

Claudio Iuliano Augu. F. Constantij fratris Constantini
Maximi filio militauit/ diuq; in Gallia atq; Germania fuit,
Libro suo. xv. sic inquit, Superiorem et inferiorem Ger-
maniam Belgicq; duae iurisdictiones iisdem temporibus
rexere/at nunc numerant Prouincias p oem ambitu Gal-
liarum/Secunda Germania: prima ab occidentali exordi-
ens cardine Agrippina & Tugris munita ciuitatibus/am-
plis & copiosis/dein prima Germania ubi praeter alia mu-
nicipia Maguntatus Vangiones Nemetes & Argentor-
acus Barbaricis dadib; nota: post has Belgica prima Me-
diomatricos protendit/ & Treuiros domiciliu Principi-
pum darum: huic annexa est secunda Belgica/ qua Am-
biani sunt vrbs inter alias eminens fuit: ex illa diuisione di-
lucide comperimus, Germanias cisrhenanas olim fuisse:
et hodie esse: quod Strabo eodem libro. iij. confirmat in/
quiens, post Nediomtricos & Tribochos Trinsgri Rhe-
no adiacent: apud quos Ro. Imperatores contra Germa-
nos belligerantes hac tempestate pontem aedificant/ loca
hac transrhenum incolebant Vibij: quos ad interiorē ri-
pam traduxit Agrippa/ nec inuitos quidē contigui Trins-
gris sunt. Neruij & hij quoque natio Germanica/ nouissi-
mi ad utrunq; fluminis ripam habitant Menapij: hij per
paludes & nemora domus sunt/ nō proceras quidem ma-
teria/ sed densae & dumosae: secundum istos Siccambri
Germani consistunt: huic fluminali regioni toti superemi-
nent Germani alij quos Sueuos appellant/ qui potentia
& hominum frequentia ceteros antecellunt/ credebā ver-
bum Vibij supra positum, in Strabone minus emenda-
te impressum esse. Sed cum Hermolai Barbari castigatio-
nes Plinianas perlegissem/ comperi eum referre/ Strabo
Vibios appellat, credo tamen Vibios dici/ ipse quoq; di-
cit vitulum esse contra Coloniam Agrippinensem ultra
Rhenum Vbiū cognominatum: sed de Vbijs alia sub-
iungemus. Idem Tacitus ait ipsam rheni ripam haud du-

bie Germanorum populi colunt/ Vangiones Trebochi
Nemetes. Vbi quidem Ro. Colonia esse meruerint: ac li-
bentius sui conditoris nomine vocentur/ origine erube-
scunt/ transgressi olim/ & experimento fidei super ipsam
Rheni ripam collocati sunt ut arcerent: non ut custodis-
rentur. Tranquillus in Otthone Cesare inquit. Sub idem
vero tempus Germanicianus Exercitus in Vitellij verba
iurauit: quod iuramentum factum esse constat: Agrippi-
nae per Fabium valentem: quem secuti sunt Exercitus su-
perioris Germaniae. idem Tacitus libro. xij. Sed Agrippi-
na Augusta Claudij Caesaris Coniunx. quo vim suam so-
cijs nationibus ostentaret/ in oppidum Vbiorum in quo
genita erat: veteranos coloniam que deduci impetrat: cui
nomen inditum ex vocabulo ipsius/ ac forte acciderat/ ut
eam gentē Rheno transgressam auus Agrippa in fidem
acciperet. Vnde Iulius Paulus iureconsultus: qui vna est
Domitio Vlpiano assessor Papiniani fuit: ab Antonino
Heliogabalo Cesare (qui se inuictum & summum Solis
sacerdotē appellauit, ut clare ex eius nomismatis perspe-
ctum habui) vel a Marco Aurelio Seuerio Alexandro Cae-
sare Praefectus factus: ita scribit. In Germania inferiori A-
grippinenses: Italici sunt iuris. extat adhuc oratio apd Ta-
citum libro. xx. historiae Augustae/ qua Tenecheri Rhe-
no discreti gens missis legatis mandata apud Concilium
Agrippinensium/ edi iubent: quam ferocissimus vnus e
legatis in hunc modum protulit. Redisse vos in corpus
nomen que Germaniae communibus Deis: sed precipuo
Deorum Marti grates agimus/ vobis que gratulamur/
quod tandem liberi inter liberos eritis: nam adhuc diem
flumina ac terras & coelū qdamodo ipsum clauerāt Ro-
mani: vt colloquia cōgressusq; nōs arcerēt/ vel qd cōtu-
meliosius ē/ viris ad arma natis inermes: et ppe nudi sub
custode et p̄cio coiremus/ sed ut amicitia societasq; nra i
aeternū rata sint: postulamus a vobis/ muros Colonie mu-

Indy parly

alimēta seruicij detrahatis/ etiam fera animalia si clausa
teneas/ virtutis obliuiscunt. Romanos omnes in sinibus
vestris trucidetis: haud facile libertas & domini miscetur
bona interfectorum in medium cedant/ ne quis occulere
quiquam/ aut segregare causam suam possit/ liceat vobis
nobisque vtranque ripam colere/ ut olim maioribus nos-
tris/ quomodo lucem diemque omnibus hominibus/ ita
omnes terras fortibus viris natura aperuit. Instituta cū
que patrium resumite/ abruptis vectigalibus quibus Ro-
mani plus aduersus subiectos quam armis valent/ sincer-
rus & integer: & seruitutis oblitus populus/ aut ex equo
agetis/ aut alijs imperitabitis. Agrippinenses consultis
di spacio sumpto in hunc modum responderunt. Quae patriae
libertatis facultas/ data est/ auidius quam cautius sumpsi-
mus/ vt vobis ceterisque Germanis/ consanguineis nos-
tris iungeremur: muros ciuitatis congregantibus se tum
maxime Romanorum exercitibus/ augere nobis quam dis-
ruere tutius est. Si qui ex Italia aut provincijs alienigenae
in sinibus nostris fuerant/ eos bellum absumpsit/ vel in
suas quisque sedes refugere/ deductis olim/ & nobiscum p-
conubium sociatis: quique mox prouenire: haec patria est:
nec vos adeo iniquos estimamus/ ut interfici a nobis pa-
rentes/ fratres/ liberos nostros velitis. Vectigal & onera
comertiorum resoluimus: sint transitus incustoditi/ &
diurni/ & inermes: donec noua & recentia iura/ in vetus-
tatem & consuetudinem vertantur/ arbitrium habebimus
Ciuilem & Velledam/ apud quos pacta sanctentur. Vel-
leda autem quae fuerit Tacitus ibi declarat. hanc orationem
& Agrippinensium responsionem ideo referendas censui/
vt etiam ex hijs Agrippinenses Germanos esse cognosce-
remus: sic de Moguntiaco satis constat. de quo diuus He-
ronimus & etiam alijs ad Geronciam ita scribit. Mogun-
tium nobilis quondam ciuitas capta/ atque subuersa ē
& in ecclesia multa hominum milia trucidata. Vangiones

longa obsidione deleti. Remorum vrbs praeputens/ Am-
biane Attrebat extremi que hominum Morini Tornacū
Nemetes Argentoracum translatae sunt in Germaniam/
de Nemetibus Sebastianus Brand optima eruditiois vir
& communis amicus noster/ ad Marcum.

Inter Germanos. Nemetum celeberrima Spyra

Quondam erat/ a nobis nomen habere studens;
De Moguntia Celtis noster ad suam Vrsulam cecinit.
Moguntiacae quae stant in moenibus vrbs

Sollicitas oculos vnica cura meos
Inter quae Drusi stant ardua busta Neronis
Clara a Germanis nomina primus habens

Idem Celtis ad Rhenum.
Argentoracos Nemetes & Vangionesque

Abluit irriguo fons tuus ille vado
Iamque Moguntiacam vastus te flectis ad urbem/
Quae prima impressas tradidit are notas

De hac arte impressoria idem Brand.
Nuper ab ingenio Rhenanae gentis & artae.

Librorum emerit copia larga nimis
Et qui diutibus: vix Regi obuenerat olim

Nunc liber in tenui cernitur esse casa
Gratia dijs primum: mox impressoribus aequa
Gratia/ quorum opera haec: prima reperta via est.

Quae doctos latuit Graecos/ Italosque peritos
Ars noua/ Germano venit ab ingenio.

Mouit mihi stomachum Praeceptor meus: rerum vetustarum
alioquin solertissimus inquisitor Pomponius Laetus/ vo-
luit enim nobis Germanis/ inuenta artis impressoriae lau-
dem praeripere/ ad Augustinum Mapheum scribens/ ita
ait. Imprimendi facultatem/ multis saeculis intermissam
paulo ante reuocatam esse. Vnde hoc diceret ego pluri-
mum cunctatus sum/ eadem ex Francisco Cardulo Nar-
nensi didici/ eum diui Cipriani sententia fretum fuisse/ is

enim de Idolis scribēs inquit Saturnus Litteras imprimere & significare nūmos in Italia primus instituit: qui licet rarus apud Pomponium vetustatis inuestiganda Christiānus testis est: fidem tamen non facio: Diuum Ciprianum de ea impressoria arte (qua nunc utimur) locutum fuisse/ sed & Saturni tempore calami vel pennæ vsus non erat/ Litteras forte ferro vel lignas impressit/ cæterosque docuit/ non coniunctim/ verū singulas particulatim imprimēdo debito ordine locare, vel ut idē noster Episcopus Terestinus opinatur, Saturnum docuisse litteras imprimere eas quæ in nomismatis expressæ sunt/ non quæ nunc papyro imprimuntur. Signauit enim æs primum in Italia cū Iano monetam/ & in æs impressit litteras, sic deus etiam verus apud Hieremiam capite. xxxij. ait. Agri ementur pecunia: & scribentur in libro/ & imprimetur signum. Reditum facio/ ad vtramq; Germaniam/ idem Tacitus libro. xij. Historiæ Augustæ hīs temporibus in superiore Germania trepidatum aduentu Chattorū latrocinia agitantium/ Deinde, L. Pomponius legatus auxiliāres Vangiones & Nemetes/ addito equite alario/ monuit/ ut ante irent populares, idem libro. xx. spreto Flacco inferiorem Germaniam petiuere/ ut Claudio Ciuili iungeretur/ erat enim regia stirpe Barauorum princeps, Herēnius Gallus Bonnam obtinuit, Titus Liuius libro. c. xxxvij. L. Floro, in epithomate referente/ Ciuitates Germaniæ cisrhenum & transrhenum positas a Druso oppugnatas fuisse, Idem Florus libro. iij. epithomatū de bello gallico, Drusus missus in Germaniam prouinciā/ primos domuit Vsiptes/ & Marcomanorum spolijs insignibus/ quendam editum tumulum/ in trophæi modum excoluit/ inde validissimas nationes, Cheruscos Sueuos & Siccambros pariter aggressus est, Germani postea, Quintilij Vari libidinem & superbiam, haud secus quam sæuitiam/ odisse ceperunt/ & Arminio duce armis correptis occisæ sunt, Va

ri. iij. Legiones: nihil ea cæde per paludes/ perque siluas cruentius/ nihil insultatione Barbarorum intolerantius/ præcipue tamen in caesarum Patronos/ alijs enim oculos alijs manus amputabant/ vnus os confutum recisa prius lingua/ quā in manu tenens Barbarus: tandem inquit vipera sibilare desiste: ipsius quoque Consul's corpus quod Militum pietas humi abdiderat e fossū/ aquilas etiā duas Barbari possederūt: tertiam signifer: priusq; in manus hostium veniret/ euulsit: mersa que inter balthei sui lateras gerens in cruenta palude latuit/ hac clade factum/ ut imperium, Ro. quod in littore Oceani non steterat/ in ripa Rheni fluminis staret/ tunc ea Vari Clade siue Titi Enrij prætoris cæde/ legione etiam Marcia amissa/ Ciuitas nostra plurimum nobilitata/ forum publicum apud nos Perlaucm/ a perdita legione cognominant: vbi aliquando inscriptum fuit.

Indicat hic collis Romanam nomine cladem

Martia quoque legio simul perijt.

Cecidit que ea pugna cum equitatu Macedonico Auar græcus Bogudis filius: rusticæ ex eo domus nō longe ab Augusta adhuc Chriechsauer appellantur.

Hīs nomen terris Bogudis dat regia proles

Græcus Auar pecudis de Sueuis more litatus.

Ex vrbis tunc principibus occubere/ Habino a quo collis Habinberg ita inscriptus est.

Præfectus Habino se victum atque sepultum

Perpetuo montis nomine notificat.

Et Caccus qui villæ Cacchingoo nomē dedit/ auxit hæc solino stri natiui nobilitatē/ Decimus Drusus Tiberij Neronis filius Cæsaris Augusti ex Liuiā Drusilla priuiguis restituit quidem urbem ædificijs/ & Arce contra Pannonnes munitissima cuius vestigia in campo Burgi in suburbijs portæ Virgineæ adhuc conspicimus. Amplificatur que indies ab inuictō Cæsare Maximiliano Aug. Pio fœ:

Perlaucm

Chriechsauer

Habinberg

Cacchingoo

Dumy

dumy

Campy Burgi

lice Patre Patriæ. Supraſcriptos itaq; auctores/ teſtes icul-
patæ vitæ ſummæ doctrinæ & experientie/ ſide nulla va-
cillantes referre volui/ ut tua Dominatio aperte perſpice-
ret/ Germaniâs ambas inferiorem & ſuperiorem/ primâ
& ſecundam/ inter Belgas & Rhenum antiquitus, etiam
ante Cæſaris Dictatoris tempora fuiſſe. Gallos expulſiſſe
fixiſſe que ibi ſedes ſuas; & quod Rhenus/ eaſdē/ a mag-
na Germania ſepararet.

¶ Contra nos forte patriæ Germaniæ deſertores teſtes
eoſdem proferent/ quibus ſi poterimus/ ſatiſfaciemus/
dicunt ipſi. Idem Cæſar libro primo de bello Gallico ait.
Belgæ proximi ſunt Germanis/ qui tranſrheni incolunt
Idem Tacitus Germania om̃is a Gallijs Rhetiſq; & Pan-
nonijs Rheno & Danubio fluminibus a Sarmatis Daciſ
que mutuo mētū aut montibus ſeparatur/ cætera oceā-
nus ambit. Idem Tranquillus in Dictatore/ geſſit autem
ix. annis/ quibus in imperio fuit hæc fere omnē Galliam
que a ſaltu Pyreneo Alpibusque & monte Gebenna flu-
minibus Rheno & Rhodano continetur. Idem Plinius
ſupraſcripto capite. xvij. Agrippa vniuerſarum Galliæ
inter Rhenum & Pyreneum atq; Oceanum ac montes
Gebennam & Iuram quibus Narbonenſem Galliam ex-
cludit. Lōgitudinem. cccc. xx. M. paſſuum/ latitudinem
ccc. xij. computauit. Et Solinus de mundi mirabilibus in-
quit. Galliæ inter Rhenum & Pyreneum/ item inter Oc-
ceanum & montes Gebennam ac Litren porrigitur fœ-
lices/ & Paulus Oroſius Gallia Belgica habet ab Oriente
fluminis Rheni Germaniam. Item Eutropius libro. x. de
geſtis Romanorū ait. A Iuliano Cæſare Conſtantij Cæſa-
ris ſororio/ atq; patruſe/ modicis copijs apud Argentor-
racum Galliarum urbem ingētes Almanorum copiæ ex-
tinctæ ſunt. Paulus etiam Dyaconus/ in additionibus ad
Eutropium capite. iij. Gracianus apud Argentariam/ op-
pidum Galliarum formidoliſſimum bellum incredibi-

li fœlicitate confecit. Ex hijs autoribus/ noſtriſq; teſtibus/
Germaniæ deſertores/ argumentari volunt/ Prouinciâs
omnes ciſrhenanas ad Gallos ſpectare debere; quod inſi-
ciari volumus. Et id approbamus. vetuſtiſſimos Galliæ
terminos aliquândo ad Rheni fluminis partem protenſos
fuiſſe/ ex eo que Germani ciſrhenani/ ad Gallos non per-
tinēt/ ſed Gallis expulſis/ Germani ciſrhenum ſedes pro-
prias fixerunt/ ibiq; Germaniæ/ ſuperior atq; inferior/ ap-
pellatæ/ nunquam Gallis/ ſed vel Romanis/ vel Cæſariſ-
bus Auguſtis/ vel etiam Regibus vera origine Germa-
nis paruerunt; & multo etiam tempore liberi fuerūt/ præ-
ſcripti etiam teſtes; ut certo perſuaſum duco/ cum de Rhe-
no loquuntur/ non proximum hunc terminum/ ſed mas-
gis notiore ſignificant. illud tamen nō nego: veteres El-
uetios & Rauracos ad nantuates uſq; quos appellant Cō-
ſtancienſes olim Gallos; nunc autem Germaniæ ſuperio-
ris eſſe. Plinius quidem Nantuates non meminit/ verum
poſt Rauracos a Cæſare Rauracios dictos Principiū Tri-
bochorum/ ad germaniam ciſrhenanam ſuperiorem por-
rigitur. nec Oroſius Galliam eo loco uſq; ad rhenum deſ-
cribit; ſed ad Germaniam Rheni fluminis hoc eſt ciſrhe-
nū/ ut Ammianus docuit. Præterea ſi Gallia Belgica ali-
quando uſq; ad Rhenum non tamen in omnes ipſius flu-
minis partes protenſa fuit/ quod ſatis docet Strabo libro
eius. iij. ad cuius initium ita inquit. Belgas vero nomina-
bant/ reliquos Oceano confines; uſq; ad oſtia Rheni; &
nonnullos Rheni & Alpium vicinos incolas/ & etiam p
hoc certo conſtare non poterit/ Germanos Ciſrhenanos
Gallis paruiſſe/ niſi victor victo paruerit. Gallienim ſunt
victi a Germanis atque expulſi.

¶ Quod autem Heluetij antiquitus fuerint Galli; & qd
eoſdem a Germania magna diuidat rhenus; docet Cæſar
libro primo de bello Gallico; & Cornelius Tacitus libro
c iij

Nantuates

ocmy
xvij. ait. Irritauerunt turbidum ingenium Heluetij gens
Gallica soli in armis: nunc autem ab Alpibus Italiae immi-
nentibus/ & Rheni origine (siue is ex Lepontiis (ut idem
Caesar libro. iij. inquit) oriatur siue Rhartos Tacito aucto-
re & Noricos interfluat, siue ut idem Strabo praedicto li-
bro ait. Et Nantuatela usq; Pelemina per quem Rhoda-
nus effertur & fluminis ipsius fontes non longe autem ab
istis sunt Rheni fontes, & mons Adualla ex quo in Sep-
tentrionem Rhenus excurrit; & diuersa ex parte Adua in
lacum Larium iuxta Comum intrans. verbum Adualla
credo legi debere Adula. Heluetij non sunt Galli: sed Sue-
ui Germani: scribuntq; se iuratos/ veteris confederatio-
nis Sueuia/ de quibus noster Celtis ad Vrsulam suam.
Pulcher Eluetias vbi Rhenus concoquit vvas

Gallia Germanis proxima rura secans.
Rursus cum quibus controuersia est/ nobis obijciunt/ si
Germani cisrhenani non paruerunt Gallis/ quid de Fran-
ciae regibus/ Clodoneo scilicet/ qui Argentoraci ut audio
ecclesias/ maiorem & diui Petri erexit. Dagobertus Clo-
tharij. ij. filius fundauit cisrhenana monasteria Albibur-
gium qui tamen non latino non etiam Gallico sed Germa-
nico nomine Anno Christianae salutis. DC. xxij. die. xi.
Maij. Anno regni sui. xxij. ex loco weissenburg appella-
uit. Inseruitq; eisdem fundationis litteris alia plura locor-
um cisrhenum germanica vocabula & domum nouam prope
wormaciam Neuhausen cognominatam: confederatq;
rubiaci/ vbi arcem munitissimam Germanico nomine ap-
pellatum extruxit. Item alijs Pipino & eius filio. karolo
magno ceterisque eorum posteris/ quibus totus Rhenus
paruit/ & sub eorum iugo fuit: Argentinenfes vtuntur li-
lio/ in nomismate insigni scilicet regum Francia/ ergo eis
subesse debent/ pro fortissimum argumentum.

Ego respondeo/ si Germanus Romanorum Caesar/ si

ue Rex supra Gallos Francosq; occidentales regnaret/ cis-
dem iure/ non solum Rhenus/ sed & Germania vniuersa
subesset: & sic Francia occidentalis rex. ut Germanus
Romanorum Caesar/ sub ditione sua Rhenum & germa-
niam haberet vti habet/ rogo ex Patria Germania deser-
toribus/ qui fuerunt Francia reges Rhenum possidentes
certe non Galli: non Hispani: sed vera origine Germani/
olim enim & antiquitus/ Francia non erat pars Galliae/ sed
Germaniae: Blondus Flavius Forliuensis historiarum ab
inclinatione imperij libro primo sic inquit. Sed Franci &
ipsi Germani ex ea Prouincia que nunc etiam Franconia
appellatur/ oriuntur/ tunc erant in Gallijs/ eos autem pri-
mus Romanorum Ducum domuit in patria Constanti-
us Flauij Constantini filius/ ea que accepta clades tunc ef-
fecit/ ut semper postea vsq; ad Honorij & Arcadij tempo-
ra fuerunt in Patria quietissimi. Eorundem vero Impera-
torum anno. vij. mutandi melioris soli gratia/ patrijs sedi-
bus relictis Rhenum transmiserunt/ & apud Treuiros Me-
diomatricos qui & Metenses ac Leucos qui & Tullenses
Veredimensesque confederant/ quos Sueuis ob vetustas
similitudines instigantibus Vandali Burgundiones atque
Alani/ per vim & arma/ in Franconiam se recipere copu-
lerunt/ Francis ultra Rhenum pulsos/ Vandali/ Alani &
Sueui/ ad diripiendas vastandasq; Gallias sunt profecti/
Burgundiones autem sedes illico capere constituerunt/
easque delegerunt apud Heduos: Vesuntios: Lingonas:
Cabilonenses & Matiscenenses: in quibus proximisque ci-
uitatibus adhuc vsq; tempora mansere: ut ipsis in locis/
pars eius regionis/ quae prius Gallia Belgica fuit dicta/ an-
nos iam mille Burgundia nominetur. Vandali autem Sue-
ui & Alani interea eam Galliae partem/ que Aquitania ap-
pellatur/ a Ligeri ad Pyreneum Britannicum que mare
pertinet/ populationibus incendijsque foedarunt/ fuit
que hijs Barbaris animus Pyreneo transmissio in Hispania

francia

blondus
paulus amicus

blondus amicus

so jolis von den jolis ruffen fangen
was man von ihnen
entfesseln: jolis

38
nias irrumperē: sed ab eius mōtis Salebris repulsi/ in Gal-
liæ mediterranea secessere: licet postea incolarum viribus
deturbatis/ intra Hispanias admissi sunt/ Vandalis/ Sueui
& Alanis/ plerisque vrbibus expugnatis: ad Lusitanos con-
tendentes. Vlixbonenses pecunijs multarunt/ qui diu-
sis inter se prouincijs interioris Hispaniæ: Vandalis Bethi-
ca Sueuis atq; Alanis Lusitania obuēnit. postea sorte itere
inter Alanos & Sueuos ducta. hī Vlixbonā & quicquid
ultra pertinet ad Beticam/ illi Emeritam cum omni Galli-
cia habuerunt/ soli Cantabri & Astures Galliciæ prouin-
ciæ populi/ Romanorum iudices conseruauerūt. hæc de
Sueuis nostris inseruisse placuit/ quod olim Lusitanos ar-
mis oppugnabamus: nunc eos negotiationibus petimus
maiores nostri exteris aggressi/ nos bellis atq; seditioni-
bus intestinis/ inuicem atterimur/ & sæuitijs mutuis ob-
ruimur. Sed ad Francos redeo: Etius Patricius Gaudensij
Moesij ex Dorostana vrbe filius/ Exercitus Romani dux
insignis/ Francos iterato Rheni ripas insidentes/ irrūpen-
tesq; in Galliam magna superatos cōde in Germaniam
repulit. Idem etiam Blondus libro. ij. inquit. Diximus su-
pra/ Francos vetusta origine ex Franconia Germanos/ a
Vandalis Burgundionibus & Alanis primo/ & post ab
Ecio fuisse ex Gallijs in patriam repulso: hī ergo tempo-
ribus Valentiniani. iij. Constantij & Placidie filij Cæsa-
ris/ Etium in bello Burgundionum implicari: & impera-
torem amissis in Africa copijs eneruatum viribus audien-
tes/ Clodione & Meroneo filio ducibus/ ex Frāconia sūt
profecti/ & Rheno transmissi/ nullis iam qui resisterent
reliquis/ in Senonum prouincia sedem apud Aurelianen-
ses Parisiosq; ceperunt/ tunc ea pars Galliæ Sennonensis
Parisiorum ab imperij inclināone Anno. xxvi. subiecta
est Francis/ id est Franconibus Germanis/ iterum Gallos
sub iugum suum mittentes. M. Antonius Sabellius li-
bro. ix. Enneadis. vij. ita inquit. Erat per id tempus præ-

ter Sueuos altera Germanorum gens in Gallia. Francos
se a Franconia dixerūt Germaniæ parte/ vnde aliquot an-
te annos fuerant profecti. Idem præterea libro primo En-
neadis. vij. superiorem Blondi historiam comprobat. Si-
ergo Clodonei Clotharij Dagoberti/ & cæteri ad Pipinū
vltq; ex stirpe atq; sanguine Clodionis & Merouci Ger-
manis Franconibus procreati Orientalis & Occidentalis
Franciæ Reges Rheno dominati sunt/ propterea Germa-
ni cisrhenani/ non sub Gallis sed Francis Germanis erāt.
Idemq; Dagobertus. ij. non solum Francis rex constitutus
erat/ sed & supra Burgundiones & Austrasios regna-
bat/ qui tunc sub Germanis cisrhenanis computabantur
Non ut occidentalis Franciæ/ sed ut Rex Austrasiorum
(quos modo Lotharingos & ex Lotharij regno dicimus:
& ex quibus Brabantini Principes Duces se ex Lotharij
regno scripserunt/ ex Austrasia scilicet inferiori: superior
enim circa Metas erat/ eorundem Regnorū distinctionē
noster Sebastianus Brand in vita diui Germani declarat.
Tempore quo Francis Dagobertus rex venerandus
Præfuit/ Austriæ/ & Gallica sceptrā tenens.

Et quia vniuersa tunc Germania Franconibus subiecta
erat/ Germanis cisrhenanis imperitabant: Quorum ciui-
tates insignis & eorum armis/ coloribus non Regū Fran-
ciæ occidentalis: non etiam ranis nec lilijs sed Francorum
germanorum albo scilicet & rubeo/ vsi sunt/ hodieq; utū-
tur. Verusta Colonia Agrippinensis arma/ Ducatus Frā-
conia/ acies triangulariæ albæ & rubæ/ quibus etiam di-
uis Magis tribus eo translatis (aciebus semotis) & iisdem
coloribus retentis Coronæ tres additæ sūt. Habet Mogū
rotas duas albas in campo rubeo. wormacia clauem al-
bam/ in campo similis coloris. Spira ecclesiam rubeam in
campo albo. Argentina campum album/ quem (ut vulgi
vocabulo vtat) Strata p medium scindit/ a Straspurgio de-
sumpta. Tholosa etiam regnum tūc in Gallia separatū

Ariberto & Chilperico filio regibus defunctis: Dagoberto cesserat/ supra etiam mille & centum annos/ Illustri Maso Sueuorum dux Monasterium quod Masonis appellant/ apud Sangoios non longe a Rheno erexit. ibique cum filio tumulo conditus est. Euerhardus eiusdem provincie dux Ecclesiam Morbacensem Alsatie Christianae religioni dedicauit/ adeo quod etiam antiquitus non omnis rhennana regio sub Francis Germanis fuit. & Leone. iij. Ca. Aug. Constantinopolitano Childericus. xxi. & ultimus Merouei Germani Franci prosapia ex clerico Rex. qui Eticonem diuae Odiliae patrem consanguineum suum Alsatie Ducem creauerat/ alias cum a praedecessorum suorum moribus desciret/ & regibus Germanis Fracis ob uicia quibus immersus longe absimilis/ oportunitate necessarium esset/ ut iterum Gallis Germanus Rex praeficeretur. ideo consilio Zachariae Pont. Max. Pipinus Dux Brabantinus & Austrasiorum/ etiam Germanus maiorque domus Franciae (agebat enim in palacio Treuerensi) per proceres Franciae Rex declaratus. cuius posterius Germani origine usque ad Luduicum Arnulphi Caesaris filium/ supra Gallos regnarunt/ ut postea laus declarabimus: Francorum modo originem alius repetamus. Pius. II. Pont. Max. in Europa sua inquit. Franci quidem Troiani Illo delecto Priamo duce Priami ex Sorore nepote per Postumum Euxinum in Meoridas & in Scythiam peruenere/ ibique Sicambriam condiderunt/ a qua dicti Sicambri: & manserunt ibi uectigales: ad Valentiniani Caesaris tempora/ cuius iussu quod Alanos rebelles in ditionem eius coegissent/ in decennium libertate donati sunt/ & mutato nomine Franci appellati mox effrenes facti/ iugum Romanum recusantes/ Scythia digressi & in Germaniam profecti/ Turingiae confederunt/ & Faramundum Marcomedi filium Anthonis Nepotem supra se Regem constituerunt/ cuius filius Clodoueus crinitus/ siue Clodio & Fran

ci transmissio Rheno Romanos fugauerunt: & aucti potentia/ subiugatisque Moguntia: Treueri: Agrippina: Tornaco: Cameraco: Remis: Sueffona: et Aureliano regnum eorum ab Aquitanis usque in Baioariam extenderunt. Clodoueo successit Meroueus filius/ a quo Franci dicti sunt Merouingi Rupertus Gaguinus in Francia sua/ Meroueuum hunc/ non meminit Clodionis filium/ sed sibi sanguine propiore iunctum/ ego mihi persuadere non possum: nec etiam credo/ sub Valentiniano Caesare/ Sicambros primum Francos appellatos/ in Germaniamque profectos fuisse. miror etiam eundem Gaguinum Francos Germanos subtruisse/ sed forte non mirandus/ cum alias rerum ordine non satis complexus est: Sicambri ante Caesaris Dictatoris tempora/ sedes suas fixas apud Germanos habuerunt. Libro enim. iij. de Gallico bello inquit. Visipetes & Teuchateri se trans Rhenum in fines Sicambrorum receperunt/ quare ipse ponte supra Rhenum constructo in fines Sicambrorum contendit. de quibus. M. Val. Marcialis ad Domitianum Caesarem.

Crinibus in nodum tortis venere Sicambri.

Et Iuuenalis Satyra. iij.

Tandem de Getis aliquid tornisq; Sicambri

Et Celtis noster ad Rhenum ait.

Ad Lobicas arces mox incipis ire tricornis

Cum trífido scindens flumine Rhene caput

Insula ad Arctos gentes/ sed Balus in Austros

Rhene sed in medio gurgite nomen habes

Haec Baraui/ madidique habitant loca nota Sicambri/

Quos modo Gelrenses flamíneosque vocant

Hollandosque canis habitant qui litora terris

Suspensos dubio/ per fræta socra metu.

Sic ergo longe ante Valentinianum Caesarem Sicambri Germani fuerunt/ & etiam Fraci in Germania appellati/ a vocabulo Germanico Francken/ quod liberum interpretatur:

quasi iugo Romanorum seposito/ Germani in libertate
proclamabant, de quibus Flavius Vopiscus ait in Aurelia
no Cesare. Idē apud Moguntiacū Tribunus Legiōis sex-
ta Gallicana Francos irruentes cum vagarentur per totā
Galliam sic afflixit/ ut, ccc. ex hijs captos/ septingentis in-
teremptis, sub corona vendiderit, vnde iterum de eo fac-
ta est canilena, Mille Sarmatas: mille Frācos semel: & se-
mel occidimus/ mille Persas querimus, & in Floriano Ce-
sare/ responsum est ab Aurispicibus quodocumq; ex sa-
milis eius & Taciti Caesaris fratris sui imperatorem roma-
num futurum/ seu per foeminam seu per virum; qui det
iudices Parthis ac Persis: qui Francos & Alemannos sub
Romanis legibus habeat, Eisdem in. M. Aurelio: Probo
enimvero quā mundi pars est quam ille vincendo nō di-
dicerit testes sunt Marmaridæ in Africā solo victi testes
Franci in ijs strati paludibus, & quod idem de Frācis in
Procuro refert præterire volui. Quare Blondus ut pmiss-
um est/ iure optimo Francos Germanos scripsit, sic etiā
Eutropius libro. x. inquit, Constantinus Maximus Maxi-
miani Herculi gener in Gallijs & militum & Prouincialli-
um in gente fauore regnabat/ cæsis Francis & Alemānis:
scriptūq; est: in Panegyrico eisdem Cæsaribus dicto/ for-
titudinem autem illius iam tum in principijs consecutus
es/ multa ille Frācorū milia qui & Batauiā alias que cishe-
nū terras inuaserant/ interfecit/ depulit/ abduxit, Ammianus
preterea Marcellinus ait, Francos petit quos consue-
tudo Salarios appellauit/ ausos olim in Romano solo as-
pud Toxandriam locum habitacula sibi figere: de Toxan-
dris Plinius libro. iij. ca. xvij. scribit: ego autem puto Sa-
latios a Sala flumine Franconie dictos qd' in monte Vich-
tilberg a pinis vulgo appellato oris: celebratū a Celti nro.
Francia Germano mihi stirps & origo poetæ

Hercinix medio cincta beata sinu/
Quam mœnus mediam perlambit vitifer oram

Cuius quadrifluuio nascitur vnda iugo
Piniferis: cuius de vertice flumina quattuor
Quattuor in partes orbis amena cadunt/
Mœnus ad occasum Francorum fertur in oras
Sala sed Arctoïs perditur Albis aquis,
Egra sed eo petit ardua regna Boemi

Sed Nabus Histrinis insinuat aquis.
Inde Salicam legem a Salatijs dictam/ quæ incipit Moises
gentis iudeorum, & subiungitur Theodericus Rex Fran-
corum cum esset Catalonis/ ipso dictante iussu scribere le-
gem Francorum Almanorum Baioariorū/ vnicuiq; gen-
ti quæ in eius potestate erat: secundum consuetudinē suā
addidit/ quæ addenda erant/ & sequitur. Quicquid The-
odericus Rex propter vetustissimam Paganorum cōsue-
tudinē emendare non potuit: post hæc Ildebertus rex
inchoauit. Sed Clotharius rex perfecit, hæc omnia Dago-
bertus Rex gloriosissimus per viros illustres Claudium/
Codonidum magnum & Agilulfum renouauit/ & iterū
sequitur dictauit legem Salicam. Proceres ipsius gentis/
qui tunc aderant/ Rectores: id est Vuisogaste/ Salegaste
& Vuidogaste Arogaste Bedogaste/ Vironadi/ in loco
cognominato/ Salechamne Bodecamne & Vuidocam-
ne: nescio cur Gaguinus hanc Saliquam appellet. Verū
si supputabis Cæsares a Valeriano vsq; ad Valentinianū
III. sub quo Franci Germani regnum suum in Gallos ex-
tenderunt/ inuenies illos nō solum sub Valentiniano sed
etiā antea Francos Salarios Germanos dictos fuisse/ pos-
sumus cōiectura admittere: cum Siccamborum pars ad
Germaniā inferiorem contenderit: etiā ante Cæsaris
Dictatoris tempus: reliquos in Germaniā (vbi nunc Frā-
conia est) confedissee, quorū reliquias Cæsar Augustus: vl-
tra Albim adhuc constitutas, Siccambros Germanos sub-
mouit: & ad Rhenum collocauit, sic Francis Germanis/
Gallis in deditionē coactis: regni sui auctis finibus ab Oce-
d. iij

Salaz Salce
vni
fide

Salaz
102

Carlofridu
Eburonard

cidente a Rheno Ligeri atq; Oceano: ultra Danubium
& ad Salam Sorabes a Turingis diuidentē / karolus Mar
tellus, magni karoli Auius; Euticonis Alsatia ducis nepo
tes / Lunfridum & Eberhardum expulit, magnus vero ka
rolus paterno regno adiecit, Hispanos pene omnes Aqui
tanos Vascones Britones & eam Italia partem quae Lan
gobardorum erat, Item Saxones qui a flumine Albi Ve
seram vsq; a ventorū nomib; (quae idem magnus Caesar
lingua sua natia Germanica primus indidit) Ostueldi ho
die etiam Saxones: & a flumine Vespera ad Rhenū Vuest
ueldi nunc westual appellati / quasi Saxones Ostrocama
pestres / & viso campetres, Bileos suo nomie Veletabos
Normannos nunc Nortregios dictos / Danos Auares
Bohemos utrosq; Pannonos Histientes Liburnos Dal
matiam terrestrem / & Germaniam omnem / intra rhenū
Vistulam & Oceanum sitam / quare satis perspeximus;
Germanorum Franciam duplicem fuisse Regnū / scilicet
Orientale & Occidentale / quod & multo tempore apud
Franco Germanos coniunctum fuit / verum, HLudu
uico seniore, HLuduici pij filio karoli magni nepotē / as
uitum paternumq; regnum cum fratrib; diuidente / Lo
tharius primus Caesar & frater suus Rex karolus post Cae
sar occidenti praefuerūt, HLuduicus senior; & filius Lu
duicus iunior supra Orientales regnauerunt / quod litte
ris erectionis ecclesiae wysenstaig / Augustensis diocesis /
comprobamus; in quarum calce ita scriptum est: Acta est
hec traditio in ipso loco Vuifontessteiga sub die, viij, Idus
Decembris Anno ab incarnatione Domini, D. ccc. lxi, in
dictione x, regnante domino Luduico super Orienta
les regiones Anno, xxviij, regni eius / praefuerunt tūc Im
perio & Franciae occidentali Luduicus, ij, Lotharij pri
mi Caesaris filius / & karolus Calvus, II, Caesar Luduici
senioris praedicti ex Luduico Pio Caesare Augusto fra
ter; Item in litteris donationis Monasterij sanctoꝝ Felcis

86

X indidit

Agm bonine emat

& Regula in Turego facta: ita continetur. Luduicus di
uina fauente clementia Rex / qualiter pro serenissimi Im
peratoris Aui karoli & praestantissimi Luduici Augusti
domini & genitoris nostri; necnō & sempiterna rememo
ratione / ac pro coniugis & prolis nostrae charissime perpe
tua mercede / Curtim nostram Turegum in Ducatu Ala
manico in pago Turganensi, &c, actum, xxxij, regni no
stri / in Orientali Francia regnante Datum Reginspurg ci
uitate regia / licet postea Luduicus iunior huius senioris
filius; Baioarico regno contentus fuerit; ut ex litteris Goz
waldi Abbatis Monasterij Altacensis / cognoui; qbus rex
HLuduicus iunior ita scripsit, Luduicus gratia dei rex
Bauarorum ex quo regalis dignitas, &c, Datū Heligbrun
in nostro palatio regali ab incarnatione Christi Anno, D.
ccc. l, die, xviij, Augusti regni nostri, vij, De hac Orienta
li Francia Otho diui Leupoldi Austriae Marchionis filius
& Frisingensis Episcopus ita scribit, Per idem tēpus Lu
duicus rex orientalium / occidentalia regna vocatu quo
rundam Principum regni que terminos occupans / Seno
nas vsq; progreditur, Praeterea eodem tempore regnum
Galliae a Franciae regno diuersum erat, karolus enim, III,
ob corporis proceritatem grossus appellatus Caesar Aus
gustus in litteris suis Monasterio superiori Ratisponae da
tis ita inquit, In nomie sanctae & indiuidue trinitatis amē,
karolus diuina fauente demētia Imperator Augustus Si
mēbra xpi, &c, data, xiiij, kl's Marcij Anno dominicae in
carnationis, D. ccc. lxxxvi, indictione, iiij, Anno Imperij
pijsissimi imperatoris in Italia, vi, in Francia, v, in Gallia, ij,
actum in villa que Rotuile vocatur, Item Arnulphus Lu
duici Senioris nepos, karolomani ex illustri foemina filius
us naturalis / primum karentaniae dux (Grosso egrotans
te) Rex / mox Caesar Augustus declaratus / omnem orien
talem & postea Franciam occidentalem in deditionē suā
accepit; regnauitq; supra Gallos plures annos, Vnde idē

Turing

886. 4.

Frisingensis ait. Arnulphus totam Orientalem Franciam quod modo Theutonicum regnum appellatur / idest Basioariam Sueuiam Saxones Turingiam Frissiam Lotharingiam rexit. Occidentalem vero Odo ex eius auctoritate habuit. proeterea diuus Henricus Bambergij tumulo conditus anteq̃ Caesar coronatus fuisset: se illius Franciæ Regem scripsit / quod eius littere apud Monasterium Vuyfienburgense attestantur quibus inquit Data. xvij. kalendas Februarij Anno incarnationis Dominice. M. III. Henrici gloriosissimi Regis regni in Francia primo indictione prima actum Drodenhoff. Sic etiam karolus Magnus: et posterius eius prosapia / qui supra Gallos regnauerunt Germani origine fuerunt / noster Brand de translatione Imperij eecinit.

Translato imperio a Græcis Germana repente Natio / suscepit regia sceptrā / & opus / Germanus quia nam / nostro quoq̃ natus in orbe karolus: & vero semine Theuton erat / Nempe orientalis Francus fuit: vnde recepit Frantia Gallorum / quod modo nomen habet. Defunctis autem karolinis / & plerisq̃ per ignauiam regno Franciæ abdicatis / Henricus Primus Rex Augustus magni Ottonis pater / ob frequentem animi aucupationē auceps appellatus / primus item libera potestate in Saxones vsus / suasu generi sui Gilberti Belgici ducis cū Francis orientalibus a karolo occidentalis Franciæ rege descendit / eoq̃ adficiente / Galliam Belgicam quasi vniuersam cum palatio Aquisgrani / Regno Burgundionum excepto omnē scilicet Austrasiam / quæ Franconibus Germanis Regibus occidentalis Franciæ huc vsq̃ paruerat / Germaniæ imperio adiecit / & in signum perpetui pacti atq̃ fœderis / diui Dionisij Ariopagiti manum dono accepit ea causa Lotharingia ipsa atq̃ Lotharij regnum ceteraq̃ prouinciæ Belgarum cum Germanis ciscenum superio

ri & inferiori / in hunc vsq̃ diem sub Romanorum imperatoribus Caesaribus Augustis fuerunt. Idem Otto magnus Luduicū karoli prædicti filium Belgas repetentē arce Brisacensi capta fugauit / & Prouinciā eam iterum subiugatā Germanico imperio pacatā reddidit. primū q̃ Allatiæ superioris prouinciālem Comitem creauit. k. burgensem Comitem / cuius familia post deficiente / inuēti Caesaris nostri maiores Haspurgenses / in ea dignitate successerunt. Sic idem Otho in prædicto Heinricho Aucupe ait. Othone magnū in Decretis Pontificum primū regem Theutonicorū vocatum: quod regnū modo Romanum esse cernitur: partem esse regni Francorū: deniq̃ vt ostensum est / tempore karoli regnū Francorū tota Gallia idest Celtica Belgica Lugdunensis totaq̃ Germania a rhe no ad Illiricum vsq̃ terminus fuit. dehinc diuiso inter filios os filiorū regno aliud orientale aliud occidentale vtrūq̃ tamē regnū Francorū dicebat. in orientali ergo qd̃ Theutonicorū dicit / deficiente karoli stirpe / manente adhuc in Occidentali Francia ex successoribus karoli karolo / primus ex gente Saxonum / successit Henricus / cuius filius Otho qui etiam Imperiū a Langobardis vsurpatū reduxit ad Theutonicos orientales Francos: forsan dictus est primus rex Theutonicorū nō quod primus apud Theutonicos regnauerit / sed quod primus p̃ter eos: qui a karolo karoli vel karolingi / sicut a Meroteo Merouingi dicti supra / ex alio idest Saxonū sanguine natus: imperiū ad Theutonicos Francos reuocauerit / sicut Merouingis deficientibus. a karolis succedentibus Regnū tamē mansit Francorū: sic & karolis decedentibus ex alia familia in vno tamen regno Othones subintrosere / que varietas humanarum rerū defectum prodens / ab vtero mundi vsq̃ in presentem diem alternatur. Præterea Imp. Caesar Fridericus primus Augustus Sueuus: prosapia Hohenstauffen / scripturis & monumentis suis publicis / quibus (obtentā ut

Koburg

Ind. 14.
Ind. 14.
Ind. 14.
Ind. 14.
Ind. 14.

vulgo appellant canonisatione) karolum magnū Cæsare
in diuos retulit: Aquilgrani datis. Anno Dominicæ incar
nationis. M. c. lxxij. indictione. xiiij. sextidus Ianuarij.
Anno regni eius. xiiij. Imperij vero. xi. eiusdem karoli de
Aquilgrani restauratione documenta inseruit inter cetera
referentis. Noscitis qualiter ad locum qui Aquis/ ab a
quarū calidæ aptatione traxit vocabulum/ egressus solis
to more causa venandi & perplexione siluarū/ erroreque vi
arum/ a focis sequestratus/ inueni thermas calidore fontis
palaciūq; reperi/ quæ quondā Granus/ vnus de Ro
manis principibus/ frater Neronis & Agrippæ a principio
construxerat/ nunc vero vetustate longa fructibus & vepri
bus occupata renouauit/ & ibidem monasterium sanctæ
Mariæ matris iesu/ cum labore & sumptu/ quo potui ædifi
caui/ pignora quoque sanctoꝝ Apostoloꝝ Martirū Con
fessoꝝ ac Virgīnū a diuersis terris & regnis (& presertim
Græcoꝝ) ibidem recollegi/ ut eorū suffragio regnum Ro
manoꝝ firmes/ ac peccatoꝝ indulgentia condones. Prete
rea a dño Leone romano Pontifice huius templi consecra
tionē & dedicationē fieri impetraui/ pre nimia deuotione
quā erga idem opus habui/ presentibus vna nobiscū Ro
manis Cardinalibus multis Episcopis quoque Italiæ ac Gal
liæ Abbatibus Clericis & principibus diuersis/ ut sunt ro
mani duces Marchiones Comites Principesque regni Ita
liæ Saxoniæ Bauariæ Alemanie Franciæque vtriusque tam
orientalis quam occidentalis in omnibus voto & desiderio meo
obsequētes. Obtinuique ab omnibus/ ut in loco præfato Re
gia sedes locaretur/ ac esset caput Galliæ transalpes/ quod ab
omnibus est annutū/ & hoc dño Papa Leone præfato con
firmatū. &c. Ecce karolus Cæsar noster Romanū Regnū
& eius sedem regiam/ etiam in Gallijs transalpes/ & citra
Rhenū/ Aquilgrani constabiliuit/ si saltē eocedimus/ quod
Cisrhenani Galli fuerint/ necessario eos etiam tunc/ sub
germano Cæsare fuisse. de Aquilgrano Celtis. III. Amoz

Vrbs ubi fumat aquis Chraneo ab Apolline dicta
Corpora que morbis tincta liquore leuant/
Quaque patent celsæ genitricis templa tonantis
Sanctius in nostro quis nihil orbe micat
Hanc caput Imperij statuit rex karolus olim.
Dum Gallos nostro subderet imperio.
Otho præterea. II. Cæsar magni & dñæ Adelheidis filius
Lotharium Ludouici filium regē Franciæ/ itez in Austras
sios noua molientē eam puinciam iureiurando abdicare
coegit. Gotfridus Bullionus Eustachij senioris Comitis
& Ydæ filius Socris sui in Ducatu regni Lotharij success
sor/ & primus ex Germanis Iherosolimitanus Rex/ eun
dem comitatum Bullionis/ ut scriptor Coloniensis refert.
Sperto Episcopo Leodiensi. M. ccc. Marchis argenti ven
didit/ vnde eius successores/ se Bullionis duces siue Comi
tes ab imperatoribus Germanis inuestitos appellant/ tūc
Heinricus. III. rex/ Cæsar augustus. III. Heinrico Limbur
gij Comiti/ regni Lothariæ Ducatū cōtulit. sed postea eo
dem capto/ a Heinrico. V. rege/ Cæsare Augusto. III. idē
Ducatus. Gotfrido Barbato Brixellari & Louanij Comi
ti ex prosapia karoli magni & Gebirgæ Othonis Ducis
Brabantini sore pgenito datus fuit/ ex eo scilicet certo
comperimus/ quod vtraque Austrasia & superior & inferior
(quibus pleræque ciuitates cisrhenanæ cōprehenſe erant) a
karolo magno vsque in hunc diem/ sub Cæsaribus Germa
nis & ditione Germanica fuit. Item Archiepiscopus Tre
uerensis sacri Romani Imperij p Galliam & regnū Arel
tense Archicancellarius ex eo est/ quod illa Gallia & Arelas
tense regnū/ Imperio subesse debent/ præterea quod Episcopi
quot Principes/ quod alij ecclesiæ prelati/ Comites & Baro
nes cisrhenū/ Cæsare & sacri Romani imperium/ verissi
mā suā dominationē venerant/ obseruāt/ & eidē fidelitas
tem præstant/ quod per annos plures supra. DC. ita obserua
tū est. sic publica auctoritas & memoriæ vetustas causa ea
cij

dem ambulant/ ut inquit Paulus iureconsultus Cassium
 referre/ nec etiā video/ si Germani Franci imperarūt Gal-
 lis/ quō germania cisrhenū ipsis subesse debeat. Si inuicti
 Cæsaris nostri nepotes/ karolus sup' Gallos: & Ferdinan-
 dus sup' Hispanos regnarēt/ propterea Archiducatus Au-
 striæ/ cætereq; puinciæ huius nobilissimæ domus/ a Ma-
 ri Adriatico/ ad oceanū vsq; Germaniæ inferioris pten-
 sæ/ sub iugo Gallorū vel Hispaniensium nō essent. Sed il-
 lustrissimi Austriae Archiduces/ Gallis & Hispanis impe-
 rarent/ qd' de lilio Argentinesium/ in eorū nominatis
 referūt Patriæ Germaniæ desertores: nō ex hoc Argenti-
 nenses qd' Gallis parere debeant cōuinci possunt: quia nō
 oēs subiecti Gallis lilijs vtunt/ & nō oēs vtentes lilijs gal-
 lis subiecti sunt. Florentini habēt liliū in nominis/ &
 tñ de iure Gallis parere nō debent/ cætera vrbi Argēti-
 ni argumēta cōtra Blaterones/ noster iacobus wimpfelin-
 gus/ accomodatissima expressit. Hæc sunt quæ dignatio-
 nis ruzæ referre volui. Gallos nuncq; fuisse dominatos Ger-
 manis/ qd' ne in posterū fiat/ Germani maiorū suorū ex-
 emplis/ animorū magnitudine/ simultatibus intraneis lō-
 ge sepositis/ innata fortitudine militari/ & ut iure naturæ
 patriæ astricti sunt/ conatu omni/ studere/ eniti/ & efficere
 atq; curare debēt. Valeat tua dominatio: cui me plurima
 humilitate cōmendo. Datum Augustæ in Taberna n'ali
 braria. xiiij. kl's Nouembris Anno salutis. M.D.III.

Lilia, Liliū, ruzgach

Svto

VENERANDO ET NOBILI
 viro Dño Matheo Marefcalco Iuris
 cōsulto Augustensis ecclesiæ Cano-
 nico Domino suo in primis obser-
 uādo/ Cōradus Peutinger, S.P.D.

Legi nudiū tertius eum Iuniani Maij locum: quem tu/
 tuq; Concanonici Nobiles & doctissimi viri Bernhardus
 et Conradus Adelmanni: mihi de Brenno ostendistis. vbi
 inquit Bergomum Gallicum verbū a Sennonibus Brēni
 Milit condita/ quorum lingua montā vrbs significatur/
 inde Bergomenes/ quod & si auctorem non nōmet/
 ego tamen diligentius inuestigando compertum habui/
 ad eandem Bergomi interpretationem Iohannem Tor-
 tellium Polycratum referre/ nobisq; ex vocabulo Germa-
 nico Berg/ quod mōtem significat/ ea interpretatio placet.
 Fortissimum em̄ ex vocabuli nomine argumētū/ etiam
 si id in latinā linguā effluxerit coalueritq;. Bergomū
 non a Gallis verum a Germanis conditam vel relictā
 fuisse. Refert em̄ Strabo de orbis situ libro. vij. Sennones
 Sueuorum natio ut superius dixi partim intra: partim ex-
 tra siluam habitant/ Getarum contermina genti. & Corne-
 lius Tacitus de Germaniæ situ/ vetustissimos se nobilissi-
 mosq; Sueuorū Sennones/ sed credo Sennones Sueuōs
 sicut alios Germanos in Galliam concessisse antiquitus.
 Reddit tamen me ancipitem Cæsar Dictator qui de bello
 Gallico libro. v. ait. Sennones ciuitas firma & magnā in-
 ter Gallos auctoritatis quam Plinius in Lugdunensi Gal-
 lia locat. Item Brennum Plutarchus in Camillo regem Ti-
 tus Liuius Regulū/ & ex Trogo Pompeio Iustinus: Va-
 lerius quoq; Maximus Ducem Gallorum appellant/ qui
 postea quam Galli Celtici (Prisco Tarquinio supra Roma-
 nos: & Ambigato supra Gallos regnantibus) siue ex in-
 testinis discordijs: & assiduis domi dissentionibus. siue

Bellouesi Ambigati sororis filij Augurio: siue optimi vi-
ni admiratione allecū/ in Italiam venissent. Romanos in-
tegrōs/ & nondum tactos apud Alliam flumen victoriam
in signi profligauit. Urbē Romā captam incendit/ & eti-
am ut idem Iustinus ait/ vna Gallorum portione in Italia
dimissa per Illyrios penetrans: Pannonios domuit/ & di-
uisis agminibus/ per Belgium Ducem Macedoniam des-
populatus Ptolomeum eius prouinciae regem interemit/
ipse Graecia deuastata/ & ceteris regibus vltro non laces-
sit: pecunia pacem mercari coegit: victoria tamen insolen-
ter vsus: in Macedoniam contendens/ Delphos ciuitatē/
& templum Apollini dicatum ob spem praedae ingentis/
oppugnare constituit/ scurriliter tunc in deorum cultum
iocatus ait. Locupletes deos largiri hominibus oportere/
ipsosq; opibus nullis egere/ cum eas praestare alijs soleant
quare per Delphos deo supplicantes/ viribus etiam mino-
res: repulsus: & montis portione ex terremoto abrupta/
cum suis stratus/ dissipatus item/ & etiam Saucius: vulne-
rum dolore (quem ferre non poterat) oppressus: pugione
sibi mortem consciiuit. hic Brenni exitus. Strabo quoq; li-
bro. IIII. eundem Delphos incurfauisse: & a plerisq; Pran-
sum appellatum: quodq; tunc sacrilegio contaminatos et
etiam sequenti tempore/ casibus aduersis iactatos fuisse.
Idem Maximus Brennus Gallorū Dux Delphis Apollin-
is templum ingressus/ Dei voluntate in se manns veritē
Refert idem Lilius solum Elitoniū cum manu Germa-
norum (fauente Belloueso cum transcendisset Alpes: Gal-
lorum vestigia secutum: eo factu vbi nūc Brixia atq; Vero-
na sunt) in Italiam venisse. Praeterea Iustinus ait/ Tuscos a
Gallis eiectionis sedibus amissis/ Alpes occupauisse/
& eorū Ducis nomine Rhoeti/ gentem Rhociorū: condi-
disse que Gallos Mediolanum Brixiam Veronam Bergo-
mum Tridentum & Vincentiam sed ad Bergomum re-
uertantur/ quam Plinius refert & Comum & Liciniforū

ex Catone: et Cornelio Alexandro/ Orobioz stirpis: sed
originem eius gentis Cato se ignorare fatetur/ Alexander
vero esse e graecia docet/ nominis interpretatiōe vitam in
montibus degentibus/ ego reperi Catonis de originibus
fragmentū/ quod in manibus habeo/ quo ait: qui cū Oro-
bijs colonis: ibi primus insedit/ quorū origo incerta/ vti
Comi Bergomi Licinifori & aliquot circa populorū: voca-
bulum ergo aduenticiū qd non solum vnā: sed linguas
diuerfas recipit/ incertū est. Alexandri iccirco argumen-
tatione negata de ortu incerto modestius locutū fuisse Cato-
nem cōmentator eius credit Graecā quidem Oros mons
& bioz. victus siue viuens dicuntur/ quasi in montibus vi-
uentibus. verum nō solum Graecum sed Orobiū Sagū
Arameum vocabulum est/ quare linguam idem cōmen-
tator Sagos Lanigenas vsos existimat/ apud q̄s & Hebre-
os Talmutistas Oros etiam mons dicitur/ Bithilius vel si-
lia/ hinc Orobi filij montis quem incolunt/ Orobi ergo
Comenses & Bergomenes/ conueniunt Tuscorū Alpū in-
colae: qd situm Catoni vel etiam Alexandro credendum
nec Galli nec Germani Bergomum condiderunt/ sed cō-
iiciendum erit/ cum opidum Orobioz Barra interiisset.
vt Plinius scribit noīe editissimi mōtis retēto: Germanos
Sueuos Sennones: tūc sub Brenno militantes Bergomū
restituisse potius/ & a x̄o suo germanico vocabulo Berg-
eā Bergomū cognouisse/ ceterorū tur. D. officium erit/ si
quid habes: vnde Brennus coniectura saltem Germanus
comprobetur: me doceas/ quod vt facias non solum effla-
gito: sed diligentia ea qua possum rogo Vale & me tui ob-
sequentissimum diiudicato ex taberna nostra libraria. IIII
Nonas Martij. Anno Christianae salutis. M.D.V.

Orobij

Comenarum
tribus

IN PRESTANTISSIMI ILL VSTRA

toris Germaniae Domini Conradi Pythi
geri Augustensis Symposiarchi / cō
uiuales Sermones Sebastiani
Brant.

Multa Pytingero debes Germania nostro:
Vindelica imprimis / Rheetica terra / simul
Quae quondam in tenebris latuisti terra beata:
Nunc per eum illustri tramite carpis iter.
Perge liber foelix / fausta pede / porrige frontem
Italicis / Gallis / omnigenis q; viris.
Omnia Theutonicam cernant modo sacula gentem:
Quam vetus / & quam sit polliciti illa tenax.
Artibus: ingenijs: armis: rebusq; probatis:
Belligerisq; viris Theutona terra vales.
Ergo Pytingero grates / Lycus / Ister & Enus:
Obryncus: Rhenus: Neccarus: Isar: agat.

Thomas Aucuparius Poeta Lau
reatus: in Conuiuales Sermones
Conradi Peutingeri
Epigramma.

Splendida Germani nitidae conuiuia mensae
Hac noua festiuo Peutiger ore parat
Gurgite non turpi veterem redolentia luxum
Quanta vel Antonius vel Cleopatra dedit
Quantaq; regali posuit splendore Lucullus
Quanta vel Albini coena superba fuit
Claudius assiduo vel quanta Vitellius vsu
Sergius aut Galba prandia quanta dabat

Hunnus Valeberg
Alemany brand

Que putrida sensus hebetant pinguedine: mentem
Extenuant somno: turgida membra grauant
Ista sed Ambrosiae dulci perfusa sapore
Largifluis sacri nectaris imbre madent
Qualia Plutarchus vel Acellius ille Sabinus
Qualia diuino condidit ore Plato
Pierides vbi discumbunt Dryadesq; Camoenae
Magnus & aurata ludit Apollo Lyra
Que celebri decorant animum conuiuia laude
Et faciunt vita nobiliore frui.

Ringmanni Philesi Vog. Iambi
cum Sen. Hypo: ad Lectores
Epigramma.

C	onradus haec Pytingerus docta man	V
O	pem ferens Germanicae scripsit re	I
M	andauit eadem Vuolphius post Iunio	R
I	n signibus calcographi ut typis preman	T
T	anti precemini ut viri viuant di	V
E	t vos amatores beate viui	TE

Mathias Schutrenius artium doctor:
litterarum amatoribus, S.P.D.

Habetis litterarum amatores Conradi Peutingeri: & iure
con. & oratoris conuiuales sermones: Ambrosiam & ne
ctar spirantes. Mox deo fauente: Clarissimi principis Ioan
nis Fracisci Pici Mirandulani Comitis opera: plane aurea
& Bracteata: formis a me excudentur: eorum enim mihi
potestatem faciet Vuolphius ille iunior: mirificus literar
um excultor: & cui littere & litterati debent plurimum:
Is inq; illorum operum archetypum habet: id ipso Ioanne Fra

cisco Pico sic volente: Curabo p virili parte/adituare &
augere formis nostris temp. litterariam: imprimendo dos
cillimoz hominū/ doctissima queq; volumina. Interea
Schürerio vestro foelices dies optate: vt foeliciter foelix p
positum implere queat: Valete iucundissimi litteraz ama
tores Argentinz ex officina litteratoria, v. Idus Februarij
Anno, M.D.VI.

Joannes Priis in ædibus Thiergarten
Argentinz iprimebat, Mathias Schu
rer recognouit.

Univ. Bibl.
München